

Vlada izsilila sporazum med rudarsko unijo in operatorji

Zastoj v pogajanjih končan, ko so operatorji pristali na zahtevo glede unijske delavnice. Predsednik illinoiskega rudarskega distrikta UMW naznanil sklenitev nove pogodbe in obnovitev obrata v premogovnikih. Progresivna rudarska unija napovedala boj Lewisovi organizaciji

NEW YORK, 14. maja. — V 300.000 rudarjev se bo na delo na podlagi pogodbe, ki jo je včeraj podpisal operatorji in predstavnik Lewisove premogovniške unije UMW. Sest organov premogovnih baronov v Luckju in drugih južnih vah, ki uposljujejo v svojih premogovnikih okrog 70.000 rudarjev, ni hotelo podpisati pogoja, ki bi drugim določila delavnico.

Naciji v Gdansk grozijo Poljski

Vojaške demonstracije ne vznemirjajo Nemčije

Berlin, 13. maja. — Svarilo, da bo Nemčija udarila po Poljski naglo, je objavil Dangizer Vorposten, glasilo nacistične vlade v Gdansk, ki se je tudi izreklo proti vmešavanju Velike Britanije v spor med Poljsko in Nemčijo in proti razpisu plebiscita.

„Usoda in bodočnost Gdanska bosta izključno odločeni v Berlinu,“ piše ta list. Kljub tej groznji prevladuje mnenje, da Hitler še ne bo udaril. Naciji hočejo le prestrašiti Poljake v upanju, da bodo dali koncesije in pristali na zahtevo glede vrnitve Gdanska Nemčiji ter dovolili gradnjo ceste preko koridorja iz Nemčije v vzhodno Prusijo.

List piše, „da zbiranje poljskih čet in militaristične demonstracije ob nemški meji ne razburjajo močnega Nemčije, ki se pripravlja na pohod. Poljsko rožljanje s sabljo bo prenehalo, ko bo Nemčija minila potrpežljivost. Poljska se moti, če misli, da ji bosta Anglija in Francija nudili vojaško pomoč in s tem podprli krivico. Bahaško obnašanje Poljske ne bo preprečilo vrnitve Gdanska Nemčiji.“

Varšava, Poljska, 13. maja. — Wiczeor Warszawski, glasilo poljskih nacionalistov, piše, da je Hitler poslal 30.000 Nemcev v Gdansk. Ti so bili povečini nacistični četniki in člani napačnega oddelka v civilnih oblekah. Hitler pričakuje, da bo v Gdansk odrejen plebiscit, zato pošilja svoje rujavosrajčnike tja, toda Poljska se bo uprla plebiscitu.

Gdansk, 13. maja. — Nacistične avtoritete so prepovedale spominske svečanosti ob obletnici smrti Pilsudskega, poljskega diktatorja. Tukajšnji Poljaki so sklicali shod na prostem, toda nacistične oblasti so ga v zadnjem trenutku prepovedale.

Ruska letalska junaka se ubila

Moskva, 13. maja. — Slovita ruska letalka Polina Osipenko in letalski stotnik Anatole Serov sta se ubila v letalski nesreči. Kje se je nesreča pripetila in drugi detajli, niso bili še objavljeni. Oba sta bila odlikovana preteklo leto zaradi letalskih uspehov. Osipenko se je udeležila neprestanega poleta iz Moskve na Daljni vzhod v zadnjem septembru in dosegla rekord kord kot ženska letalka, ko je preletela razdaljo 3717 milj.

raciji. Ozanič trdi, da operatorji, ki so naznanili, da bodo podpisali pogodbo z unijo UMW, bodo s tem kršili Wagnerjev zakon. On bo podvel korake v smislu tega zakona, da razveljavi pogodbe med UMW in operatorji v krajih, kjer ima njegova unija večino članov med rudarji.

Moskva odklonila angleški načrt

Rusija ne zaupa Angliji in Franciji

Moskva, 13. maja. — Razlogi, zakaj je sovjetska vlada zavrgla angleški načrt glede sklenitve militarističnega pakta, so bili omenjeni v ruskem tisku, zaeno pa so bili prvič pojasnjeni detajli načrta. Izvestja, glasilo sovjetske vlade, sarkastično izjavlja, da Velika Britanija in Francija bi radi dobili nekaj zastoj.

List pravi, da je sovjetska Rusija za sklenitev takega dogovora, ki bo definitivno potegnil Anglijo, Francijo in Rusijo in morda tudi Poljsko v vojaško zvezo v interesu kolektivne zaštite. Velika Britanija in Francija morata dati garancijo, da bosta priskočili na pomoč Rusiji, če jo bo potrebovala.

„Sovjetska vlada je zavzela stališče, da morata Francija in Anglija aktualno dokazati, da hočeta ustaviti fašistično agresijo,“ piše list. „Za to je potrebna enotna fronta glavnih velesil v Evropi — Anglije, Francije in Rusije in morda tudi Poljske. Te velesile naj bi sklenile pakt vzajemne vojaške pomoči, ki naj bi ščitil države v vzhodni in centralni Evropi pred agresijo. Evropa stoji pred edino splošno militaristično politiko in ta je nemško-italijanska politika, naperjena proti Angliji in Franciji.“

Izvestja ne trdijo, da preti Rusiji nevarnost s strani Nemčije, izjavljajo pa, da Anglija in Francija ne nastopata odkrito. Anglija molči o pomoči Rusiji, katero bi morala slednja dobiti na podlagi predlaganega načrta vzajemne vojaške pomoči. Rusiji pripovedujejo, da angleško-francoska obramba Poljske in Rumunije bi bila tudi obramba njene meje na zapadu, kar pa ni res.

Moskva, 13. maja. — Matvej Berman je bil odstavljen kot komunikacijski komisar in akcija je povzročila različna ugi-banja. Berman je bil imenovan za komisarja pred nekaj meseci. Prej je bil član sovjetske tajne policije. Za naslednika je bil izbran I. T. Peresipkin, doslej neznana osebnost v Moskvi.

Velike kitajske vojne izgube

Deset tisoč ubitih v japonski ofenzivi

Sanghaj, 13. maja. — Japoniki komunicirajo, da je 10.000 Kitajcev padlo v bitkah v provinci Hupeh v zadnjih dveh tednih, odkar traja japonska ofenziva v tej provinci. Ta leži 200 milj severozapadno od Hankova.

Poročilo dostavlja, da je 54.000 kitajskih vojakov zašlo v past, katero so jim nastavili Japonci. Armada je obkoljena od vseh strani in preti ji uničenje. Centralna Kitajska je že „počiščena“. Japonci trdijo, da njihova oborožena sila v centralni Kitajski znaša milijon mož.

Anglež Victor Sisson, ki poseduje velika posestva v Sanghaju, je naznanil, da bo 30.000 židovskih beguncev iz Evrope dobilo zavetje v Sanghaju v prihodnjih mesecih. Osem tisoč beguncev je že dospelo v Sanghaj in tri tisoč drugih je na poti.

Zadnje vesti

HARLAN, KY. — V tukajšnjem premogovnem okrožju se je začela krvava vojna med rudarji in premogovnimi magnati, katerim je guvernér posodil državno milico.

RIM. — Mussolini je včeraj rekel v svojem govoru v Turinu, da on in Hitler verujeta, da se lahko vsi problemi v Evropi rešijo s pogajanjem in vojna ni potrebna. (V Parizu si to tolmačijo, da morajo demokratične države upoštevati načrte v Rimu in Berlinu, če se hočejo obvarovati vojne.)

VARSAVA. — Poljska vlada čuti, da Hitlerjev puč v Gdansk prihaja v nekaj dneh; oboroženi nacisti iz Nemčije prihajajo dnevno v Gdansk.

LONDON. — Angleška vlada še vedno čaka na odgovor Sovjetske unije glede vzajemne obrambne pogodbe.

Kritika podžiganja vojne histerije

Senatorja napadla Rooseveltovo politiko

Washington, D. C., 13. maja. — Dva senatorja sta obsodila podžiganje vojne histerije v Združenih državah. Senator Robert R. Reynolds, demokrat iz Severne Karoline, je govoril štiri ure v senatu in krtačil vojne hujskače, neameriško propagando in one, ki slikajo vse nasprotnike Rooseveltove zunanje politike kot fašiste in izdajalce. Senator je udrihal po avtorjih, ki pišejo članke pod naslovom „Washington Merry-Go-Round“ in kateri so ga že večkrat obdolžili, da podpira nacistične aktivnosti v tej deželi. Reynolds je pobijal očitke, da organizacija American Vindicators, kateri načeluje, prejema finančno podporo iz nacistične Nemčije. Dejal je, da je ta patriotska organizacija, da propagira nevarnost in je proti vmešavanju Amerike v evropske afere.

Reynolds je tudi pobijal zakonski načrt, da Amerika sprejme 20.000 otrok nemških beguncev. „Ako ameriško ljudstvo želi dobiti sem otroke beguncev, tedaj moramo biti pravični napram vsem,“ je rekel senator. „Amerika naj sprejme milijone kitajskih, abesinskih, španskih in ruskih sirot, ne samo nemških, toda pozabiti ne smemo, da imamo doma enajst milijonov brezposelnih in nadaljnjih 26 milijonov, ki so le deloma uposleni. Amerika naj v prvi vrsti gleda, da odpravi bedo doma, potem naj šele pomaga drugim.“

Republikanski senator W. E. Borah, član senatnega odseka za zunanje zadeve, je dejal, da je Rooseveltovo vmešavanje v evropske afere podlaga propagande, da Amerika ne bo mogla ostati nevtralna, če izbruhne vojna v Evropi. On je omenil Norveško, Švedsko, Dansko in Finsko, ki so odgovorile Hitlerju, da hočejo biti nevtralne, ko jih je pozval, naj sklenejo nenapadalni pakt z Nemčijo. „Te države so v Evropi, a kljub temu se nočejo vmešavati v konflikt med velesilami,“ je rekel Borah. „Amerika, ki je tri tisoč milj oddaljena od Evrope, naj sledi zgledu teh držav in drži roke proč od evropskih homatiij.“

Zidovski bankir dobil svobodo

Dunaj, 13. maja. — Baron Louis Rothschild, član znane družine židovskih bankirjev, je bil včeraj izpuščen iz ječe, v katero ga je poslala nacistična policija po Hitlerjevi okupaciji Avstrije. Kakor hitro je do-

FRANCOSKA VLADA DOBILA ZAUPNICO

Daladier naznanil ojačanje oborožene sile

FRANCIJA PRAVLJENA NA OBRAMBO

Pariz, 13. maja. — Vlada premierja Daladierja je dobila zaupnico v parlamentu, ko je ta podprl njeno politiko odločnega odpora proti vsem, ki hočejo dominirati Evropo z oboroženo silo, s 367 proti 233 glasovom. Celo oni, ki so glasovali proti, so pojasnili, da niso proti Daladierjevi zunanji politiki, temveč le proti deklaraciji, da je ta povezana s programom glede rešitve notranjih problemov, ki ga ne morejo podpirati, ker predvideva nove davke in podaljšanje delovnih ur v industrijah.

Pariz, 13. maja. — Premier Daladier je zlihl mrzel curek vode na glave onih, ki se ogrevajo za politiko pomirjenja diktatorjev, ko je v državni zbornici izjavil, da se Francija ne bo uklonila pred grožnjami diktatorjev. On ni samo ponovil besed, da je Francija pripravljena na obrambo proti diktaturam, temveč je slednje tudi posvaril, da bo ojačila svojo oboroženo silo, če ne bosta Nemčija in Italija prenehali z mobilizacijo svojih čet.

„Francija ne bo zmanjšala svoje armade, temveč jo bo povečala, če se bodo tuje čete zbirale še nadalje ob njeni meji,“ je rekel premier. To svarilo je veljalo predvsem Italiji, ker je nedavno pozvala nadaljnje čete pod zastavo in jih poslala v bližino francoske meje in Libijo, ki meji na Tunisijo, francosko kolonijo v Afriki.

Daladier je pozneje ponovil svojo deklaracijo po radiu, da bo Francija branila neodvisnost Poljske, Rumunije in Grčije in da ne bo dala nobenih koncesij agresorjem pod pritiskom groženj. Dalje je rekel, da Francija, Velika Britanija in Rusija zasledujejo iste cilje, čeprav so se pogajanja glede sklenitve militarističnega pakta zavlekla.

Premier je dalje povabil vse miroljubne države, naj se pridružijo Franciji. V mislih je imel predvsem Jugoslavijo, katere regent Pavle se mudi v Italiji in konferira s fašisti. Daladier je dal razumeti Jugoslaviji, da se lahko zanaša na francosko in angleško pomoč, ki bo prišla, če jo bo potrebovala, zato se ji ni treba bratiti s fašistično Italijo in nacistično Nemčijo.

Leahy imenovan za guvernerja Portorika

Washington, D. C., 13. maja. — Predsednik Roosevelt je včeraj imenoval admirala W. D. Leahyja za guvernerja na Portoriku. Nasledil bo Blanton Winship, ki je pred nekaj tedni naznanil resignacijo.

Ruske ženske se redijo, pravi komisar

Moskva, 13. maja. — S. G. Lukin, komisar za lahke industrije, je ugotovil, da se ruske ženske redijo in postajajo težje. Svoje odkritje je omenil v govoru, v katerem je poudaril potrebo večjih ženskih oblek.

bil svobodo, je odletel z letalom v Curih, Švica. Tu prevladuje mnenje, da so nacistične oblasti konfiscirale vse bankirjevo bogastvo.

Domače vesti

Izgredi med čikaškimi Hrvati Chicago. — Dne 4. maja je bil v dvorani hrvaške cerkve sv. Jeronima na Wentworth ave. političen shod z ozirom na stari kraj. Shod je sklical župnik Čuturič, ki je naznanil, da glavni govornik bo Branimir Jelič, „naš veliki mučenik i bora“ — faktično pa je Jelič pristal znane Paveličeve fašistične organizacije. Cilj so to izvedeli hrvaški komunisti v Chicagu, so brž organizirali opozicijo, ki je prišla na shod in z „buuuuanjem“ in drugim hrupom preprečila župniku Čuturiču in Jeliču vsako govorjenje. Razkašeni župnik je nato pozval policijo. Prišlo je šest policajev in župnik je zahteval, naj aretirajo nemirne, toda na zahtevo demonstrantov so policaji odvedli Jeliča, ampak ne v zapor, temveč v Čuturičev farovž na varno. Medtem so komunisti in hrvaški farani sv. Jeronima sprejeli udanostno resolucijo dr. Mačku in se razšli.

Minnesotske novice

Duluth, Minn. — Rojakinja Zobeč iz Towerja je zapustila neko tukajšnjo bolnišnico. — V Remerju je umrl 73-letni Anton Mušič. — V odbor Doma družtev SNPJ v Evelethu so bili dne izvoljeni Anton Sterle za predsednika, Johana Zadnikar za podpredsednika, Jack A. Ambrožić za tajnika in Louis J. Lesar za blagajnika.

Clevelandске vesti

Cleveland. — Te dni je umrl Nik Rudman, star 82 let in rojen v Sošicah v Zamberškem okraju nad Metliko. Zapušča osram sinov in šest hčera. — Daj je umrla Alice Hrovat, rojena tu. — Neki George Kočljančič, star 21 let, je bil zadnje dni obsojen v zapor za nedoloten čas, ko je priznal, da je izvršil 30 vlomov. — Joe Kuhel, zogar-ski igralec, je bil ranjen na nogi, kar pomeni, da bo moral za nekaj časa odložiti svojo kariero.

Nov grob v Penni

Reading, Pa. — Tu je umrl Peter Črnič, doma iz Bednja pri Črnomlju v Beli krajini, ki za-puška ženo in deset odraslih otrok.

Španski fašisti iščejo posojila

Vojaška sodišča v Madridu na delu

Pariz, 13. maja. — Sem so prišla poročila, da španska fašistična vlada išče posojilo v Londonu in Amsterdamu, ki ga potrebuje za rekonstrukcijo po vojni razdejane Španije. Francoski finančni minister se je pri-čel pogajati s finančno firmo Mendelssohn Co. v Amsterdamu, ki kontrolira več bank, da dobi kredit v vsoti sto milijonov dolarjev.

Burgos, Španija, 13. maja. — Dvajset vojaških sodišč v Madridu je zaposlenih z obravnavami v zvezi s „čistko“ nasprotnikov fašističnega režima. Čez dvesto slučajev pride dnevno pred ta sodišča.

Okrog 40.000 oseb je v madridskih ječah, kjer čakajo na obravnavo. Med temi je veliko števil bivših mestnih uradnikov in uslužbencev. Večina teh je obtožena vojnih zločinov. „Čistka“ se je raztegnila na vse, katere so fašisti osumili simpatij do republikancev. Nedavno je bilo 74 udarnikov in 20 mestnih uradnikov, ki so dobili službe po fašistični okupaciji Madrida, odpuščenih. Prosvetni minister je odstavil več školskih nadzornikov, nekaj pa jih je preemstil.

Jetniki v koncentracijskih taboriščih so v drugačnem položaju. Oblasti jih ne smatrajo za zločince, izjema so samo oni,

CHAMBERLAIN SVARI HITLERJA PRED VOJNO

Anglija bo branila neodvisnost Poljske

TRGOVINSKA POGODBA Z RUMUNIJO

London, 13. maja. — Premier Chamberlain je posvaril Nemčijo pred aneksijo Gdanska in poljskega koridorja, ker bi ta provocirala vojno, v katero se bi zapletla tudi Velika Britanija. Premier je izrekel to svarilo na shodu članic angleške konservativne stranke. Njegova izjava je bila tudi odgovor Hitlerju, ki je v svojem govoru pred parlamentom pred nekaj tedni preklical navalistično pogodbo z Anglijo in poudaril, da mora Gdansk priti pod nemško kontrolo.

Chamberlain je dejal, da bi bila usodna pomota, ako bi katerakoli država mislila, da Velika Britanija in Francija ne bosta držali obljube, ki sta jo dali Poljski, da bosta branili njeno neodvisnost in integralnost. Slično garancijo sta dali tudi Rumuniji in Grčiji, kar pa ne pomeni, da hoče angleška vlada obkoliti Nemčijo s sovražniki. Londonska vlada je pripravljena poslušati mnenje drugih, toda ne bo dovolila, da bi ji agresorji ukazovali in diktirali. Ona je za pogajanja o ekonomskih problemih in razorožitvi z Nemčijo, če bo slednja pokazala dobro voljo. Zagotovila, katera je dala Poljski, so jasna in ne potrebujejo nobenega tolmačenja.

Premier je omenil razgovore med njim in Leonom Blumom, vodjem francoskih socialistov in bivšim predsednikom vlade. Dejal je, da ga je Blum opozoril, da on vidi vojno nevarnost le, če bosta Anglija in Francija podprli vtis, ki prevladuje v Nemčiji, da ne bosta držali obljube glede pomoči Poljski. Chamberlain je odgovoril, da angleško-francoska garancija Poljski drži.

Velika Britanija je naznanila sklenitev trgovinske pogodbe z Rumunijo. Ta določa angleški kredit Rumuniji v vsoti \$23.000.000. Anglija bo dobila 200.000 ton pšenice iz Rumunije, slednja pa se je obvezala, da bo kupovala angleško blago.

Preiskava požara v čikaški žitnici

Chicago, 13. maja. — Tri preiskave, ki imajo ugotoviti, kako je nastal požar v žitnici Rosenbom & Co. v South Chicagu zadnji četrtek, so bile odrejene. Veščaki so uverjeni, da je bil eksplozivni material prah, toda dognali še niso, kako se je užgal. Devet oseb je izgubilo življenje v požaru, ki je uničil tudi veliko zalogo pšenice in drugega žita. Povzročena škoda znaša štiri milijone dolarjev.

Nove sleparije odkrite v New Yorku

New York, 13. maja. — Distriktni pravdnik Thomas E. Dewey je naznanil odkritje nove sleparije. V to so zapleteni uradniki državnega računskega departamenta. Dewey je dobil dokaze, da so tri odgovorni za pomeverbo treh milijonov dolarjev iz državnega delavskega odškodninskega sklada. Joseph Malone, ki je bil uposlen v državnem računskem departamentu l. 1935, je že priznal krivdo.

proti katerim so bile vložene tožbe zaradi različnih prestopkov. Fašisti trdijo, da so se mnogi jetniki „izpreobrnil“ v taboriščih.

Novice z starega kraja

Slovenije

DOLENJSKIH KRAJH NAD ZASAVJEM

Če bi se spoznati bližnjemu do-
jko pomlad, boste še vedno
nali prav, če greste po sledo-
Franceta Levstika: od Liti-
do Catež. Toda ne, ni treba
vse leto dosegljiv. Morda se
rat za izjemo potrudite vi-
st v klancu in v tiste samotne
se, ki že nagibajo proti Ku-
in Radečam. Avto vas lahko
egne daleč, zelo daleč, celo v
je, kjer se nikoli niso čuli
mobilnega ropota, čeprav
tiste visoke in odročne ceste
nadovoli.

Kozi Smartno, eno najsta-
dolenjskih župnij, je oni-
dirjal zajetni "Tatra", v
erega lahko litjski mojster
nar za dogovorjeno vožnjo
vi kar čedno krdele izlet-
vi. Smartno je domačija
gih gradov; tik pod grašč-
Slatino živignem v Kostri-
dolno, potem pa na levo
dolno Javabljico. Za vedno se
ne v spomin podobna cerkvice
Ane, ki budno straži nad do-
vico. Ko zapustimo za seboj
vico, se pokrajina preseka.
je prijaznih selišč in ljub-
domačij, zdaj krenemo v Re-
ki je zagovodna med ogrom-
gudno bogastvo. V hladni
ni, kjer je le malo solca, je
sama domačija; nekdanje
ko zatočišče litjskih Segar-
V Pustem Javorju, kakor
rajo samo to domačijo, lah-
dobi danes jezen in truden
stnik požirek vina iz dolenj-
vinogradov.

dedel od tam, kjer se od-
pred leti zgrajena in še ne
nem domelana cesta v Sopo-
Radeč, se začne stara ce-
spenjati v serpentine. Brž
na previsu med Zasavjem
dolenjsko. Pri mični kapelici
javorskem pilu ustavimo že-
ga konja, da se razgleda
široko raztegnjenih veri-
gorenjskih planin in do-
kega višavja. Na Javor-
pilu se razcepi več stran-
poti, na Primskovo, na Ja-
le, na Ljubeč. Ena najoži-
se vleče do samotnega seli-
gozdnega samotarja Žitka,
na številne družine, ki se je
ili kar sredi gozda, na po-
Bivališče je tako izpostav-
nem neurju, da je nedavno leto
nem polnoveu kar sedem-
treščilo v hišo in jo razde-
Podjetni ljudje se niso u-
bili napada razdivjane natu-
hišo so vnovič postavili in
naselili. In zdaj, pravijo, so
zadovoljni z mirom in svojo
srečo.

drimo po klancih nizdol v
no, široko dolenjsko po-
lino. Dosej so nas sprem-
bukovi in smrekovi gozdo-
marski gosti opleteni v
anam. Tu pa smo naenkrat
sajdem in vinogradi. Koli-
je boboti črešnji in breskvi
piše leži vas Storožice. Kraj
komo obrnjen proti solcu in
arokom zavarovan proti ve-
om, da so letos že v januarju
vetele črešnje. Pod Storo-
vetele naglo pada, tod je
la najslabši del proge in je
la voznikom precejšnje pre-
nosti. Zavozimo skozi Morav-
Da, Moravč je treba poznati
dvoje: te pri sv. Križu z
negovano vinorodno okoli-
ki je opeval že France
stik, in pa one pod Vačami,
o nam dele barona Vego in
tela Detelo. Moravska go-
denj St. Križem ima močno
nenjen hrbet, ves uprt pro-
ru, ves dan od solca ogre-
Vino je skromno, toda zdr-
je svojčas imelo svojo ce-
tudi v Ljubljani. S klancu
Moravčami se nam odpira
ed po značilni dolenjski po-
ni, iz katere najbolj vabi
stojna cerkev na Zaplazu
Catežem, že dolgo dobo slo-
a boja pot in zlasti Ljub-
kanem priljubljeno zletišče.
to pa prihajajo tudi Hrvat-
romarji.

stimo danes Catež z Zapla-
na desni. Blizu razkrižja
Pacetova graščina, kjer je
France Levstik pred šestimi
letji za domačega učitelja.

Tu je nabiral modrosti dolenj-
skih krajev in njihovih očancev
ter gnetel snov za svojo veno-
mer sočno in živo pisarijo "Iz
Litije do Catež". Skraj se do-
taktno skupine hiš, ki tvorijo
Klanec. Kolo se še nekajkrat za-
suče, pa smo že pri Sv. Križu,
kjer je sedež obširne fare, pet-
razrednica, žandarmerijska sta-
nica. Zanimiv in lep kraj. Toda
dohodkov, venomer tožijo do-
mačini, je malo. Ni stika s svet-
om. Ljudje so zdaj navezani
zgolj na konjsko pošto, nujno
potrebna je avtobusna zveza.
Tudi zdravniška nimajo. Če ga
pokliče v ali z dolenjske ali za-
savske strani, boš pač moral
stisniti v roke več stotakov. A
kje jih vzeti? Do železnice, bodi
v Zasavje ali na Dolenjsko, je
dolga pot. Toda ne predolga, da
bi odbijala izletnike. Le pridite
kaj pogledat, vabijo v gostilni
ob cesti, ki so jo šele nedavno od-
prli. Velja okusiti polič tistega,
ki ga pridelajo v Moravski gori,
v vinogradih skoraj tik nad go-
stilno. Le razglejmo se po pe-
strijah aidanek! Če nam pa mo-
ravsko vino ni dovolj krepko —
o, saj premorejo tudi boljsega,
tistega, ki ga rodi Sentjanž na
Dolenjskem, sloveči "pušlje
kranjske dežele..." V gostilni,
kjer streže zala gospodinja Mi-
ka Borštnarjeva, zdaj poročena
Srebotova, teče beseda seveda
največ le o tem, kako si bo kraj
pomagal, če bo mojster Dolinar
z avtobusom približal te kraje
železnici. Ko se poslovimo, spre-
jemamo povabilo na bližnje po-
mišladne in poletne nedelje, ko se
bodo potikali okrog hiše piščan-
ci, vredni ponve za dober prigri-
zek...

Svignemo do prevala proti
Mirni dolini. Vasio Tihoboj ob-
jamemo le s pogledom. Vzpenja-
mo se proti Dolam. Tu se sreču-
jeta dva kraja, litjski in no-
vomeški. Spet smo na višavju,
kakor s strešnega slemena zre-
mo pokrajino na obe strani. Vo-
zilo hrope na hudih vzpetinah
slabe poti, ugnati pa se ne da.
Na levi pod nami se vije bela ce-
sta, po kateri smo pridrdrali, ob
njej je Sv. Križ, zadaj Javorje,
Pilj, Vinji vrh.

Svet okrog Brezovega in proti
Bistrici nudi že povsem srednje-
planinsko lice. Po tej samoti se
je klátil lansko leto orjaški kos-
matinec, pri Cepljah se je spu-
stil z njim v boji neki domačin,
po poklicu sobni slikar. Zverina
je smrčala v grmovju, kjer so
jo najprej ugledali vaški otroci,
ki so nabirali rože. Slikarček se
je medvedu približal s kolom, ko-
smatinec se je zbudil in zarenč-
čal, slikarček ga je ubrisal po
hrbtu, a medved mu je s šapo ta-
ko odločno vrnil klofuto in zra-
ven tako zagodrnjal, da je sli-
karček pustil kol in bled kakor
zid pritekel do prve hiše. O tem
so v Cepljah že dolgo govorili.

Mimo Vldmarjeve žage, ki jo
žene potokček Bistrica, hitimo
spet proti strmemu klancu, ki
mu ljudje pravijo Sopihapec.
Treba je res precej sopihanja
pešču kakor vozilu, preden stopi-
mo na vrh klanca, kjer se začne
naja vas Dole.

Čeden kraj so Dole. Ali v kak-
šni samoti. Svoje čase je bila
tod znana bojaža. Nekatere
lepe domačije se šopirijo na-
okrog. Raztegnjeni gozdovi skr-
vajo bogastvo, tod je še obilo
divjačine. Lastniki revirjev so
večidel v dolini, domači fantje
pa si ne dajo kar tako vzeti pra-
vic do lova. Divji lov je tod na-
okrog doma — čitatelji se goto-
vo še spominjajo nedavnega do-
godka, ko je bil pri oknu svoje
hišice v gozdu ustreljen lovski
čuvaj. Cerkev, župnišče, gostil-
na, trirazrednica in še nekaj hiš,
to se drži skupaj. Bivši starosta
litjskega Sokola je zdaj za šol-
skega upravitelja v tej daljni sa-
moti, odkoder je šest ur do vla-
ka, telefona in zdravniške. Elek-
trike ni, torej tudi ne radia, vi-
ta je sibirsko dolga, polna ve-
trov in zametov. Ožračje pa je
zdravo in pokrajina je na po-
mlad polna zelenja in cvetja. Na
Dolah so nam povedali, da ob-
iskuje šolo tudi sedem otrok iz
Oblakove družine v Radgonci.
Pa stopimo še tjakaj pogledat!
Uro hoda je do Radgonce. Po-

ženemo vozilo mimo cerkve v
klance — ne, niti na Ljubje ni-
so speljane tako ostre serpenti-
ne, kakršne vežejo Dole in Kal
nad njimi. Kakor po strehi hiti
nepremagljivi "Tatra". Zlezli
smo 800 metrov visoko. Kum je
tak obližu, da bi mu lahko segli
v roko. Stranska, lepa gladka
pot vodi do Dobovice, do nase-
lja z dvema, tremi hišami. Ena
izmed teh je gostilna prijazne-
ga gospodarja Povšeta. Tod so
se svoje čase ustavljali tovarni-
ki, tovarci vino z Dolenjskega
v Zasavje. Tudi mi se ustavimo
pri Povšetovih, da se okrepimo
in nato stopimo peš do Oblakove
matere, ki je rodila šestnajst in
vzgojila štirinajst otrok. Ali to
poglavje spada že drugam.

—A. B.

Spanijo težko prebavljajo

(Nadaljevanje s 2. strani.)

Se en primer. Original: "Vol-
unteers from the British Isles,
the United States and Canada
and Latin America and South
Africa, from Scandinavia and
the Balkans and all Europe,
even Nazi Germany and Italy,
from Australia and the Philip-
pines, were eager to fight for
the Loyalist cause." —Prevod
(A. D., 28. apr.): "Prišli so pro-
stovoljci iz Anglije, iz Amerike,
iz Južne Amerike, iz Norveške
in iz Balkana, da celo Italijani
in nacistički Nemci so stopili na
stran lojalistov." —Torej nacijski
Nemci so pomagali lojalisti-
stom! Prečitajte še enkrat an-
gleški original in videli boste
razliko, kaj je zapisal avtor in
kaj je fabriciral pisun v uredni-
štvu A. D.!

Nadaljnje fabrikacije. Ori-
ginal: "Kleber had never been
to Canada and never been asso-
ciated with the White Guards." —
Prevod A. D., 1. maja: "Kle-
ber v resnici ni bil nikdar v
Spaniji in nikdar ni bil član
bele garde." —Čemu je Kanada
zamenjana za Spanijo?

Original: "Meanwhile, Arthur
Stashevsky was exerting all his
efforts to gather into Soviet
hands the control of the finances
of the republic, on the theory
that political power grows from
economic roots." —Prevod A. D.,
2. maja: "Medtem si je pa An-
dreev Stashevski silno prizadeval,
da spravi kontrolo republikan-
ske Spanije v sovjetske roke.
Deloval je na teoriji, da politi-
čni vpliv izvira iz republikan-
skih korenin." —Prečitajte po-
novno original in primerjajte.
Najmlajši vajenec, ki se komaj
uči pisati, ne bo pokazal takšne
zabotnosti ali ZLOBNOSTI!

V isti številki A. D. se naha-
ja stavek, katerega ni nikjer v
originalu in ki se glasi: "Med
tem so v Moskvi dobivali vedno
več zaupanja v Negrina, ki je
bil dober komunist, kateremu je
Stalin lahko verjel." —Krivički
nikjer ne piše, da je bil Negrin
komunist! Prevajalec si je to
izmislil, da oblati španske loja-
liste.

Original: "The absurdity of
this report is apparent on its
face. The Catalanian revolu-
tionists already controlled the
Catalonian government. Why
should they 'attempt to seize'
it?" —Prevod A. D., 4. maja:
"Seveda enaka poročila niso od-
govarjala resnici. Katalonci
anarhisti so takrat kontrolirali
Katalonijo. Kako naj se torej
'poslastijo vlade'?" —Revolucio-
narji so enostavno pretvorjeni
v anarhiste!

Original: "Italy and Germany
intervened openly on Franco's

Glasovi iz naselbin

(Nadaljevanje s 2. strani.)

danes so vse ceste tlakovane.
Avtobusi svigajo semintja. Ob
glavnih ulicah so moderne trgo-
vine, izmed katerih jih je mno-
go v rokah podjetnih Sloven-
cev. Vse te ugodnosti so priva-
bile naše ljudi iz zakajenega
Clevelanda, kjer se nemoteno
razvijajo kulturno in gospodar-
sko. V javnem življenju posta-
ja močan faktor. Za njih gla-
sove se tepeta obe politični
stranki. Upam, kadar bodo do-
volj politično zreli in složni, da
bodo dali obema brco in volili
delavske kandidate, kateri edini
jim bodo dali pošteno admini-
stracijo.

Krona vsega napredka je pa
brezdvomno ondodni Slovenski
društveni dom. Pred letom dni
je bila to še ponižna stavba, ka-
kršno srečamo po malih nasel-
binah, skratka: bivša "nigrov-
ska" cerkev z 2x4 odrom. Ko so
mi takrat rojaki zatrjevali, da
prirejajo igre in koncerte na
tem odru, sem se muzal in mi-
slil svoje. Moj svak Geo. Nagode
je pa dejal: "Le počakaj, hudič,
prihodnje leto se ne boš več sme-
jal." In res sem bil iznenaden,
ko sem poleg stare stavbe za-
gledal lep in moderen prizidek z
vsemi pritlikinami. Poleg glav-
ne dvorane so še tri manjše. O-
der je naravnost sijajen in odgo-
varja vsem potrebam. Zdolaj so
veliki klubovi prostori in čital-
nica. Zemljišče obsega cela dva
bloka. Zunaj so običajne balin-
carske aleje. Vrt je zasajen s
senčnatim drevjem, med kate-
rim kraljuje prava slovanska li-
pa.

Kot sem informiran, ima iz-
med 21 društev, ki so zaintere-
sirani v domu, največ zaslug
"Klub Ljubljana". Ta organiza-
cija je na delu za dom že več
let. Potom svojih priredb je v
ta namen prispevala že več ti-
sočakov. Izmed posameznikov so
najaktivnejši sledeči: Jim Ro-
tar, Frank Podborssek, Louis
Starman, Leo Krizman, Frank
Zagar, Andy Ogrin, Geo. Nagode,
Geo. Krajinček, koncilmana
Louis Weiss in Frank Dordich,
Frank Gorjanc, Frank Lever in
še mnogo drugih, katerih imen
ne vem. Omeniti moram tudi
prvovrstni moški zbor Slovan, ki
je eden najboljših, ako ne naj-
boljši slovenski pevski zbor v
Ameriki. V njem so koncentri-
rani pevci od vsakojakih bivših
in sedanjih pevskih zborov. Po-
leg dobrih glasov imajo tudi
vzorno disciplino pod vodstvom

side. The military situation of
the Spanish republic grew in-
creasingly difficult. If Stalin
were to capitalize on his
achievements in Spain, he would
have to give it the full measure
of help needed to defeat Franco
and his allies." —Prevod A. D.,
8. maja: "Italija in Francija
sta očitno intervenirali v prid
Franca. Vojaški položaj na
Španskem je postal neznošen.
Ako bi hoteli lojalisti zmagati,
bi jim moral Stalin dati vso po-
moč, katere je bila sovjetska
Rusija zmožna." —Primerjajte
in sičite, kje je rep in kje glava.
Sličnih potvorb je še več, am-
pak to naj zadostuje, da vidijo
naši čitatelji, kako pravični in
pošteni so ljudje pri Ameriški
Domovini napram ruskemu av-
torju, čigar dela so se polastili
zato, da —očrniljo predvsem slo-
venske socialistične in svobodno-
slavce v Ameriki.

mladega, toda zmožnega pevo-
vodje Jacka Naglja. Naj še ome-
nim, da so v tej okolici tri ulice
s slovenskimi imeni, in sicer:
Ljubljana drive, Mozina drive in
Recher ave. Po vseh znakih so-
deč, se bo slovenski življenj v Cle-
velandu in okolici obdržal na po-
vrhu še precej let. Glavno vlo-
go bo pri tem igrala mladina, ki
je do neke meje bolj slovenska
kot marsikateri "oldtimer". Ze-
leti bi bilo, da ta mladina obdrži
tudi napredni duh svojih star-
šev in ga zanese med druge na-
rodnosti. S tem si bo postavila
časten spomenik, ki bo pričal še
pozni rodovom o visoki stop-
nji civilizacije malega, toda ži-
lavega slovenskega naroda.

Frank Cesen, 518.

Konvencija komuni- stične mladine

Browder urgira ponovno izvolitev Roosevelta

New York, 13. maja. — Vče-
raj se je v hotelu Center pričela
konvencija komunistične mladine
lige. Otvoril jo je Earl
Browder, tajnik komunistične
stranke, z govorom, v katerem
je naglašal, da mora biti Roose-
velt ponovno izvoljen za pred-
sednika Združenih držav.

"Ugovori proti tretjemu ter-
minu morajo biti potisnjeni na
stran in predsednik Roosevelt
mora biti ponovno izvoljen," je
rekel Browder. "Levičarski e-
lementi morajo podpirati Ro-
osevelta in gledati, da bo 'new-
dealsko' krilo demokratske
stranke zmagovalo na konvenciji
Med Garner-Glass-Wheelerjevo
grupo v demokratski in Hoover-
Dewey-Taftovo grupo v repu-
likanski stranki ni nobene raz-
like. Iz tega razloga mora ena
tretjina radikalnih volilcev de-
lati tako, da bo zmagoval Roose-
veltovo krilo."

Browder je dalje rekel, da je
gibanje med maso, da Roosevelt
ponovno kandidira za predsed-
nika, v razmahu. Kritična me-
narodna situacija zahteva sta-
bilnost vladnega vodstva. To
mora biti še nadalje v rokah
ljudi, ki so poznani kot sovra-
zniki fašističnih diktatur.

Tobačni delavci se vrnili na delo

Richmond, Va. — Čez tisoč to-
bačnih delavcev, članov medna-
rodne unije, ki spada k Ameriški
delavski federaciji, se je vrnilo
na delo po stavki, v tovarni Lig-
get & Myers Tobacco Co., ki je
bila končana z zmago unije. Uni-
ja je dobila novo pogodbo, ki med
drugim določa zaprtje delavnice,
zvišanje meze, skrajšanje delov-
nega tedna in letne počitnice s
plačo. Stavka je bila oklicana,
ko so se sogajanja glede skleni-
tve nove pogodbe razbila. Bila
je prva v zadnjih desetih letih.

Nacijske avtoritete odredile cenzus

Berlin, 13. maja. — Nemčija
je naznanila štetje prebivalstva,
goveje živine, prašičev, ovc in
perutnine in celo čebel. Cenzus
bo največji in najbolj detajliran
od vseh, kar jih je bilo že v
Nemčiji. Prebivalci bodo mo-
rali odgovoriti na veliko število
vprašanj o svojem poklicu, rasi
in verski pripadnosti. Avtoritete
upajo, da bo štetje odkrilo veliko
število židov, ki so se potuhnili
in pomešali med druga plemena.

Mornarji na angleški bojni ladji Raimillies sukajo protiletal-
ski top.

Pomoč farmerjem z boljšimi cestami

Program poljedelskih cest, ki
ga je izvedla Works Progress
administracija, je takorekoč vle-
kel ven iz blata dva milijona
prebivalcev na deželi.

V teku treh let je bilo na novo
zgrajenih ali izboljšanih, skoraj
250.000 milj poljedelskih cest.
Vsled tega je bila skupna dolgot
neizboljšanih, netlakovanih cest
zmanjšana od 2.200.000 na pri-
bližno 1.950.000 milj, število
farm, ležečih ob takih cestah, je
pa bilo zmanjšano od 4.500.000
na 4.000.000.

Kaj to delo WPA pomeni za
farmerje, je nekaj, kar si mestni
prebivalci ali motoristi po glav-
nih prometnih cestah, morejo
komaj predstavljati. Večina poti
je zaledju je po močnem dežju
ali rosi v takem stanju, da se
človek ne more voziti po njih. To
pomeni prekinjenje vseh zvez z
zunanjim svetom: pošta se ne
more raznašati, zdravnik ne mo-
re prihajati, otroci ne morejo v
šolo in vse družabno in zabavno
življenje je izključeno.

Kar je pa še hujše, poljedel-
ski pridelki se ne morejo priva-
žati na trg pravočasno, da bi se
roba ne pokvarila in da bi far-
mar uporabil priliko dobrih tr-
nih cen. Tudi, če se farmer ne
more zganiti le za en teden valed
blatnih cest, utegne izgubiti do-
biček vse letine.

Mnogo let so farmerji v zale-
dju prispevali razmeroma ravno
toliko kolikor ljudje, živeli ob
glavnih prometnih cestah, k
skladom za izboljšanje cest —
potom davkov na avtomobile, ga-
zolin in drugih. Pred l. 1933 so
imeli le malo koristi od svo-
jih prispevkov. Ni bilo nikoli
organiziranega prizadevanja, da
bi se izboljšale poljedelske ceste,
dokler ni federalna vlada, naj-
prej potem CWA, potem FERA
in končno WPA, začela izvrševati
svoj nujnostni program.

Važnost programa za ruralne
ceste je tak, da se ne da preti-
rati. WPA je napravila več de-
la, zaposlila več ljudi in potrošila
več denarja za poljedelske ceste
kot za katerokoli drugo točko
svojega raznovrstnega delovan-
ja. Ni pa bilo nikakih potrat de-
narja za malo rabljene poti;
WPA je enostavno preskrbela s
cestami primerno z rabo istih.

Storjeno delo tvori prvo stop-
njo izboljšanja, ki je potrebna
za vsako cesto, pa naj ostane tu-
di za nadalje enostavna poljedel-
ska pot ali naj se kasneje razvi-
je v cesto za večji promet. De-
lo obstoječi poglavitno v tem, da
se pot izravna in razširi, da se
ublažijo strmine, da se izkopije-
jo jarki za odtok vode, da se
zgradijo mostiči, zadosti široki
za dva vozova in kjerkoli je mo-
goče, utrdi površina s materia-
lom, ki je na razpolago v bližini.
Stroški so bili nizki kolikor
mogče. Na večini notranjih
cest je bil površinski material
zdrobljen iz skal ob cesti s po-
močjo kladiv in drobilnih stro-
jev. Blizu morske obali se je do-
stikar rabil od morja zdroblje-
ni material.

Značilno za tisoče poročil, hva-
lelih ruralne ceste WPA, je ono
ocenjevalnega odbora za državo
Tennessee, ki pravi: "Odprli so
nove poti kulture in trgovine v
pokrajinah, kjer so neprivolj-
je poti ovirale razvoj moderne-
ga načina življenja."

Končni cilj poljedelskih vodi-
teljev je, naj bodo vse ruralne
poštne poti in poti k šolam, ka-
kor tudi vsaka pot, ki spaja far-

mo s trgom, prevozljiva vsak
čas.

Da se to doseže, je treba po-
trošiti osemkrat toliko denarja
kolikor so ga WPA in sodelujoči
činitelji že potrošili za ceste na
deželi. Ako bi se program raz-
tegnil na dobo 10 let, bi letni
trošek znašal \$468.000.000 — kar
je polovica toliko denarja kolikor
ga državne cestne oblasti trošijo
vsako leto za naše poglavitne
prometne ceste. Ta trošek pa bi
direktno okoristil 18.500.000 po-
ljedelskih prebivalcev, sedmimo
celokupnega prebivalstva vse
dežele, ki še živi ob potih, pri-
mernih le za staromodne vprege.
—WPA.

Angleško-turški vojaški pakt

Naciji v Berlinu razkačeni

London, 13. maja. — Nadal-
jni dokaz, da je Chamberlaino-
va vlada revidirala svojo zuna-
njo politiko, se očituje v nazna-
nilu, da bosta Anglija in Turčija
podpisali pakt vzajemne vo-
jaške pomoči v interesu skupne
varnosti.

Ta korak je v skladju z an-
gleško-francosko garancijo Polj-
aki, Rumuniji in Turčiji glede
obrambe proti agresiji. Te dr-
žave tvorijo steno proti ekspan-
ziji nacijske Nemčije na vzhod.
Naznanilo o sklenitvi milita-
rističnega pakta s Turčijo je po-
dal premier Chamberlain v pa-
lamentu. Glede detajlov pakta
se še vrše posvetovanje, toda on
upa, da bo kmalu podpisan.

Berlin, 13. maja. — Nacijski
krogi so silno zakričali, ko so
bili informirani o nameravani
sklenitvi vojaškega pakta med
Anglijo in Turčijo. Chamber-
lainu očitajo, da podpisa vojno
razpoloženje proti Nemčiji, ob-
nem pa naglašajo trdnost osi
Rim-Berlin. —Nemčija in Itali-
ja sta neločljivi prijateljici in
se bosta znali upirati sovražnim
kombinacijam.

Jugoslovanski regent pri papežu

Mussolini pokazal regentu bojno mornarico

Vatikansko mesto, 13. maja.
— Papež Pij je večeraj sprejel
kneza Pavla in njegovo ženo Ol-
go v svoji palači v Vatikanu.
Knez in papež sta se pogovarja-
la dvajset minut. Pavle je na-
stopil pred papežem v uniformi
generala kavalarije jugoslovans-
ke kraljeve straže. Predno je
regent obiskal papeža mu je
monsignor Giovanni Montini,
papežev državni tajnik, podaril
red zlate ostroke.

Neapelj, Italija, 13. maja. —
Kralj Victor Emanuel in dikta-
tor Mussolini sta razkazovala
knezu Pavlu, jugoslovanskemu
regentu, močnost italijanske
bojne mornarice v tukajšnjem
zalivu. Sedemdeset bojnih la-
di, med temi več novih, je pulo
mimo križarke Trieste, na kateri
sta se nahajala regent in kralj.
Knez Pavle, ki se mudi na obis-
ku v Italiji, je z zanimanjem
opazoval demonstracijo italijan-
ske pomorske sile.

Grupa londonskih gledaliških igralcev se vožna v rabi orožja.

KRALJ ALKOHOL

ROMAN

Spisal JACK LONDON

Iz angleščine prevedel JOS. POLJANEC

Bili so časi, ko sem pripeljal svojo barko z večjim tovorom ostrig kakor vsaka druga ladja z dvema možakoma; bil je čas, ko smo ropali ostrige daleč v Zdoljnem zalivu in moja barka je bila edina, ki se je bila ob svitanju dneva vrnila na sidrišče ne daleč od otoka Asparagus. Prišla je ona četrtkova noč, ko smo dirkali, kdo bo prvi prišel na trg, in sem jaz pripeljal s svojo "Razzle Dazzle" — čeprav brez krmila — prvi izmed vsega brodovja in posnel smetano petkove jutranje kupčije. In bil je oni čas, ko sem pripeljal svojo barko iz Zgornjega zaliva samo s sprednjim malim jadrom, ker mi je bil Scotty sežgal glavno jadro. (Da; to je bil Scotty, s katerim sem doživel tisti dogodek na "Idlerju". Irec je bil naslednik Spiderjev na krovu moje barke, ko pa se je prikazal Scotty, je prevzel Irčevo mesto.)

A tisto, kar sem storil na vodi, je bilo samo delnega pomena: Kar je izpolnilo vse in mi pridobilo naslov "Kneza ostrigarišče" je bilo to, da sem bil na kopnem dober tovariš s svojim denarjem in dajal za pijačo kakor možak. Niti sanjalo se mi ni, da pride čas, ko se bo oalandska obala, nad katero sem se izprva jaz spotikal, sedaj nad menoj spotikala in se vznemirjala radi burkov, ki sem jih počel.

Vedno pa je bilo življenje vezano s pitjem. Krème so klubi revnih ljudi. Krème so zbirališča. Domenili smo se, da se snidemo v krémi. V krémi smo praznovali dobro srečo in objokovali nesrečo. V krémi smo se tudi seznanjali.

Ali mi je mogoče pozabiti ono popoldne, ko sem se nameril na "Starega hudica", Nelsonovega očeta?

Bilo je pri "Zadnji priložnosti". Johnny Heinholt naju je seznanil. Da je bil "Stari hudic" Nelsonov oče, je bilo že dovolj znamenito. Ampak bilo je vse več nego to. Bil je lastnik in gospodar ladje "Annie Mine" in ulegel se je kdaj prigraditi, da bi se vdinjal pri njem za mornarja. Še več, bil je živa romantičnost. Bil je modrook, rumenolas, kočat Viking, velikega života in čvrstih mišic v zlati obleki. In on je bil v nekdanjih divjih časih, ko so poznali samo jadra, prevozil vsa morja na ladjah vseh narodov.

Slisal sem mnoge čudne zgodbe o njem in sem ga oddalec oboževal. Kréma naju je sovedla. A tudi tako bi najino poslanstvo ne bilo več, kakor da bi si podala roko in izpregovorila besedo, dve — starec je bil namreč malobeseden — da ne bi bilo pijače.

"Pijača, jaz dam zanj!" sem rekel neutegoma po premoru, ki je bil po pivskih predpisih znak dobrega vedenja, kakor sem se ga bil naučil. Ko sva pila, je bila seveda njegova dolžnost, da me je poslušal in govoril z menoj. In Johnny je kot pravi krémar delal preudarne opazke, ki so nama omogočale, da sva našla skupne snovi za razgovor. In ker sva pila pivo, za katerega sem jaz dal, je bila sedaj na kapitanu Nelsonu vrsta, da da za pivo. Posledica tega je bilo nadaljevanje pogovora in Johnny se je umaknil, da je stregel drugim gostom.

Cim več piva sva pila s kapitanom Nelsonom, tem bolj sva se seznanila. Našel je v meni spoštljivega poslušalca, ki je iz prebiranja knjig mnogo vedel o pomorskem življenju, kakršnega je bil on živel. Tako se je vrnil v svoje burne mlade dni in mi povedal marsikako posebno zgodbo, v tem pa sva vse do poletno popoldne zlivala pivo po grlu in je plačal sedaj ta sedaj drugi. In samo kralj Alkohol je omogočil, da sem prebil tisto dolgo popoldne v družbi s starim morskim medvedom.

Johnny Heinholt je bil, ki me je preko točilnice skrivaj opozoril, da mi je začela iti pijača v glavo, in mi je nasvetoval, da naj pijem male kozarce. Toda dokler je kapitan Nelson pil iz velikih kozarcev, mi je moj ponos branil piti iz drugačnih kot velikih. Sele ko je kapitan prvi naročil mali kozarec, sem naročil tudi jaz takega. Ko pa sva se po prijaznem posvajanju, ki je nekaj časa trajalo, ločila, sem bil pijan. Imel pa sem zadoščenje, ko sem videl, da je bil "Stari hudic" prav tako pijan kot jaz. V svoji mladostni skromnosti sem si komaj upal misliti, da je bil utrjeni stari mornar celo še bolj pijan.

In pozneje so Spider in Pat in Clam in Johnny Heinholt in drugi pravili, da me je "Stari hudic" rad videl in da je imel samo dobre besede zame, ker sem bil tako vrl dečko. Kar je bilo toliko bolj pomembno, ker je bil znan kot

divji, star prepirljivec, ki nikdar nikogar ni maral. Da pa sem si bil pridobil njegovo prijateljstvo, gre vsa zahvala kralju Alkohol. Ta mali dogodiljak sem omenil samo zato, da podam vzgled, kako mnogovrstne so vade, vabe in usluge, s katerimi si kralj Alkohol pridobiva privržencev.

DESETO POGAVJE

In še vedno ni vzkliklo v meni nobeno poželenje po alkoholu, telo ga ni zahtevalo. Dasi sem leta in leta močno pil, vendar pitje ni rodilo poželenja. Pitje je bilo način življenja, ki sem ga živel, je bilo način življenja možakov, s katerimi sem živel. Kadar sem križaril po zalivu, nisem vzel nobene pijače s seboj, in dokler sem bil zunaj na zalivu, me poželenje po pijači ni nikdar prevzelo. Sele potem, ko sem privezal svojo barko v pristajališču, in stopil na suho ter krenil in zbirališča možakov, kjer je pijača tekla, mi je plačevanje pijače za druge in sprejemanje pijače od drugih postalo družabna dolžnost in obred moštva.

Tedaj se je časih tudi prigodilo, ko sem ležal s svojo barko ob mestnem pristajališču ali onstran zaliva ob peščenem rtiču, da so prišli k meni na krov Kraljica, njena sestra, njen brat Pat in gospa Hadley. Ladja je bila moja, jaz sem bil gostitelj in jaz sem mogel izkazovati gostoljubje samo v oni obliki, kakor so ga oni razumeli. Tedaj sem poslal Spiderja ali Scottyja ali kogarkoli, ki je bil moj pomočnik, z vrčem po pivo, z veliko pletenko pa po rdečega vina. Nadalje so se včasih, ko sem ležal ob nabrežju in prodajal svoje ostrige, v poznem mraku prikradli na krov mogočini policaj v uniformi in civilu. In ker smo živeli v senci policije, smo zanje odpirali ostrige in jih prednje pokladali s kanci poprove omake ter da se odkrižamo sitnežev, jadrno poslali po pivo ali po kako močnejšo robo v steklenicah.

Pa najsi sem pil kakor sem hotel, kralja Alkohol nisem mogel vzljubiti. Cenil sem ga na moč visoko radi njegovih zvez, toda ne radi njegovega okusa. Ves čas sem si prizadeval, da bi bil možak med možaki, in ves čas sem gojil skrivno, sramotno poželenje po bonbonih. Toda rajši bi bil prej umrl, nego dal komu kaj takega domnevati. Stregel sem temu naslajanju na samem, v nočeh, ko sem vedel, da je šlo moje moštvo na kopno spat. Tedaj sem šel v javno knjižnico, zamenjal knjige, si kupil za celo četrtinko dolarja vsakovrstnih bonbonov, ki so se dali večiti in so dolgo trpeli, se splazil nazaj na "Razzle Dazzle", se zaklenil v kabino, legel v posteljo in preležal dolge srečne ure, prebirajoč knjige in žvečajoč bonbone. In to so bili edini časi, ko sem se zavedal, da sem v resnici užil, kolikor je bil tisti denar vreden. Dolarji in dolarji, izdani pri točilnici mi niso mogli kupiti take zadovoljitve kakor tistih pet in dvajset centov v prodajalnici sladčic.

Cim bolj sem pil, tem bolj sem začel opažati, da so se baš pri takem popivanju pojavljala silajna doživljanja. Pijanost je bila vedno znamenita. Og takih prilikah se je marsikaj prigodilo. Možaki kakor Joe Goose so računali svojo življenje od pijanosti do pijanosti. Pristanjski delavci so vsi težko pričakovali svoje običajne sobotne pijanosti. Mi z ostrigarjskih ladij smo čakali, dokler nismo popodali svojih tovorov, preden smo zares ali pit, dasi sta časih kak priložnostni kozarec ali kako srečanje slučajnega prijatelja iznenada povzročila nenameravano pijanost.

V nekaterih ozirih je bila taka slučajna pijanost najboljša. Tedaj so se prigodile bolj čudne in bolj vznemirljive reči. Kakor n. pr. tisto nedeljo, ko so Nelson, French Frank in kapitan Spink izmknili Whisky Bobu in Grku Nickyju ukradeni čoln za lov na losose. Med moštvom ostrigarjskih bark so se bile izvršile izpremembe. Nelson se je na krovu barke "Annie" stregel z Billom Kelleyjem in je dobil kroglo skozi svojo levico. Ker se je bil tudi, s Clamom spril in razdri družabništvo, je vodil svojo barko z levico, vseeno v obvezi, z moštvom dveh visokomorskih mornarjev. Vozil je tako blazno, da ju je strah na kopno prepodil. In razširjala sta take govorice o njegovi neverjetni predznosti, da niti eden z vse obale ni hotel voziti z Nelsonom. Tako je barka "Reindeer" ležala brez moštva ob peščenem rtiču onstran zaliva.

(Dalje prihodnjič.)

žensko tako mogočno zajelo, niso moglo ostati brez vpliva na njen odnos do možkega. Tako stopa v teh novih razmerah v ospredje nov ženski tip, ki pa je šele v nastajanju ter še davno ni izgrajen in izoblikovan.

V čem se bistveno razlikuje današnja ženska od prejšnje? Kot največjo pridobitev moramo smatrati predvsem znatno večjo samostojnost, ki si jo je pridobila s svojim poklicnim delom. Njena samostojnost se kaže zlasti v pogumu oblikovati si življenje po svoji lastni zamisli ter po svojih lastnih težnjah in potrebah. Značilna za današnjo žensko je tudi prebujajoča se zavest socialne odgovornosti, ki jo kaže zlasti s tem, da hoče tudi ona doprinesiti svoj delež h kulturni rasti svojega naroda.

Akoravno je današnja vzgoja deklet z ozirom na spremenjene razmere še zelo pomanjkljiva, se današnje dekline vendarle točno zaveda, da se mora osredotočiti vse njeno prizadevanje najprej za eksistenco, oziroma na temeljito pripravo, ki ji bo omogočila materialni obstanek.

Spoznanje potrebe po samostojnosti je torej najmočnejša vzmet v duševnosti današnje ženske. Zato je razumljivo, da je to spoznanje vplivalo tudi na njen odnos do možkega. Toda zmotna je misel, da bo harmonizacija med možem in ženo trpela zaradi njene osamosvojitve. Nasprotno: žena z razvito duševnostjo more močno mnogo več nuditi, kot pa pasivno bitje brez misli in lastne volje. Toda dočim je bilo prej za ženo poglavitno, da ji je mogel moči nuditi preskrbo za vse življenje, žena danes ne vprašuje toliko po gmočnem položaju moža, kolikor po njegovem značaju in po medsebojni simpatiji.

Za zmotno pa moramo smatrati ono mnenje, ki trdi, da je zaposlitev moderne žene v poklicnem, javnem in znanstvenem delu zanjo samo važnejša kot pa ljubezen in materinstvo. Kot primer naj tu navedem ženo, znanstvenico svetovnega slovesa, Sonjo Kovalevsko, ki je za več let opustila svoje znanstveno delo, ko se ji je rodila hčerka, od katere je bila vsa prevzeta. Večkrat je izrazila svoje veselje nad tem, da je matematika ni čisto "posušila" in da je ostalo še nekaj za otroka.

V današnji prehodni dobi še davno ne moremo govoriti o izrazitem tipu nove žene, kajti prvi pogoj, da bi mogel izoblikovati nov ženski lik, so take razmere, ki bi omogočale posamezniku popoln razmah njegove osebnosti, razmere, ki bi izključevale konkurenčni boj med moškim in žensko ter ustvarile med obema spoloma resnično enakopravnost. Omogočiti bi morale ženski delo v taki meri in obliki, da bi je ne preobremenjevalo, a bi ji vendarle zajamčilo njeno neodvisnost. Tedaj bi se ženska lahko vezala samo z možem, do katerega bi čutila resnično nagnjenje, ker bi zakon ne temeljil več na gospodarskih pogojih, temveč na duševni in spolni harmoniji.

Trdno verujemo, da bo ljubezensko življenje bodoče ženske jačje in čistejše ter da se ne bo odrekla ljubezni in materinstvu zavoljo poklicnega dela ali znanstvenega ali umetniškega ustvarjanja, kajti delo samo je ženski le redkokdaj življenjska vsebina, razen če si postavi s tem delom določen smoter, ki jo vso prevzame. Saj velja to končno tudi za možke, kar je samo ob sebi umevno, če pomislimo, da je spolno življenje z vsemi svojimi posledicami: zakonom, otroki in družino, osrednja os, okoli katere se suče vse človeško življenje. Bojažen, da bi izgubila ženska samo sebe, svojo osebnost, ko bi se predala ljubezni, je pač neutemeljena. Osebnost ni sama sebi namen, marveč prihaja do izraza šele v odnosu do okolice. Osebnost, ki se umetno drži pod steklom, propade na malokrvnosti, ker ni bila nikdar pristna. Osebnost, ki se radevolje razdaja, pa bogati sebe in okolico. Ljubezen do življenjskega druga, do otrok in do dela—to so neusahljivi viri, ki neskončno oplajajo vsako osebnost.

Cim bolj postaja ženska samostojna osebnost, čim bolj gradi sama iz sebe nov tip človeka, tembolj izgublja njena pripadnost k ženskemu spolu svojo tragično osnovo. Samostojna ženska bo skušala oblikovati

B. F.:

Ljudje v vlaku

Med ropotanjem potniškega vlaka se je oglašalo: "Mami, lačen sem!"

Petleten plavalas deček vleče mater za rokav.

"Ampak, Mirko, saj si pravkar obedoval!"

"Pa sem že spet lačen!"

Močna gospa vstaja, jemlje velik kovček s police. Toliko, da ni padel drugi gospe pri oknu na glavo. Dolgo iskanje ključka po veliki ročni torbi. Slednjič je kovček odprt.

"Torej na, tu imaš košček zrezka in kruh!"

Pokrov kovčega se je pri odpiranju skrivil in se ne da zapreti. Gospa ob oknu pomaga. Z združenimi močmi deneta kovček na polico. Navezan je prijateljski pogovor.

"Kam se peljete?" Nasmeh.

"K stari materi se peljemo. Ze tolikokrat nas je povabila! Komaj čaka na Mirka."

"Mami, ne maram več!"

Deček je komaj dvakrat ugriznil, pa ima dovolj.

"No vidiš, saj sem ti rekla! Ali hočeš rajši malo kolača?"

Deček pritrdi in kovček roma spet na sedež. Iskanje ključka; slednjič se pokrov odpre, zrezek se vrača v škatlo nazaj. Nato spet dviganje težkega kovčega. Deček ščiplje kolač in ima več drobtin na sebi in po tleh, kakor je pojedel.

Gospe se imenito zabavata. Tuja gospa mora izvedeti vse podrobnosti okrog rojstva malega Mirka. Ta ve spet za drug primer. O vsem si odkrito pripovedujeta. Nič ne opazita, da sedi na drugi strani dekletce, ki kar požira njune besede.

"Mami, ženem sem!" Kolač se povaljuje na klopi pri oknu in deček vleče mamo spet za rokav.

"Počakaj vendar, da se vlak ustavi, morda bo na postaji kdo z vodo!"

"Jaz nočem vode, malinovec hočem!"

"Vidiš, saj res, malinovec pa imamo s seboj!"

Kovček dol, iskanje ključka. "Nalila ti bom v kozarec."

"Nočem v kozarec! Kar tako bom pil!"

Deček pije iz steklenice, toda ne zna; kar cel vrat steklenice tlači v usta in kmalu mu je srjaka okrašena z rdečimi madeži po malinovicu. To je materi že preveč; udari dečka po hrbtu. Le-ta spusti steklenico na tla in rdeča luža teče pod klop. Krik, vrišč, jok.

Kaj bo zdaj?

Iz kovčega brž priroma zavitek čokolade.

"Na in ne jokaj več!"

Deček se kuja in se drži kakor ugaljeno božanstvo, toda čokolade z maza. Kmalu je Mirko po zaslugi čokolade in vročine kakor zamerček. Tudi na obleki obeh gospod so sledovi te rjave sladkosti.

Medtem ko je uboga mati žela sadove svojega dvomilijevca vzgajanja, ki najrajši zori v družbi tujih ljudi, sta se na sedni klopi zabavali dve mladi dami docela neprijetno.

"In potem mi je rekel, da me bo zvečer prav zanesljivo čakal v dvoredov. Pripeljal se bo s svojim vozom, potem pojdeva nekam na večerjo in po večerji plesat. On misli, da ne vem, kaj s tem namerava. Ph, nisem tak goska, da bi mu sedla na limanico."

"Ti, meni se zdi, da sem ga že videla na promenadi. Ali ni takole bolj debel?"

"To bo on. Hi! Trebušček ima! Rekel mi je, da imam zelo plemenit profil in da se je vame zaljubi na prvi pogled. Na tako čevkanje jaz nič ne dam. Toda nikomur ne pravi o tem! Saj si menda diskretna!"

Glavnik, zrcalce, puder, rdečilo za ustnice — iz kupeja je nastal salon za negovanje lepote.

Vlak se je ustavil. Mladi "dami" zapuščata kupe. Na njuno mesto je sedel obsežen gospod z gospo.

"Fuj, to je red!"

Pot kar lije z njega in ga očitno razjarja. Gospa molči. Gospod se mora izpovedati. Napadel je mene.

"To je groza! To je red! Vse mesto sem preletel, vse hotele oblezel, pa ne morem najti pre-

svojo usodo sama, nesamostojna ostaja le njena igrača.

Skupina študentov z univerze Columbia v New Yorku, ki se udeležila protivojnih demonstracij.

Med v zdravilstvu

Ze stari Rimljan Plinij je ob neki priložnosti povedal, da je ribja mast, pomešana z medom, dobro zdravilo; najbrže pa ni vedel, zakaj je ta zmes zdravilna. Pred kratkim so v bolnišnici Rdečega križa v Hamburgu napravili mazilo iz medu in jeter, ki se je pri majhnih ranah, tako pri opeklinah, čirih in drugih kožnih poškodbah sijajno obneslo.

Prav zanesljivo je k temu pripomogel tudi med s svojimi dobrimi lastnostmi.

Cebela, ki nam daje med, nam daje tudi strup, ki je znano zdravilo za revmatizem. Drugo ugodno lastnost so pa odkrili strokovnjaki za dihalo: če si pod nos pomolimo kozarec medu in vdihnemo, kmalu začutimo

nočiča! Sami vojaki. Vse zasedeno po vojski. Mi si lahko posteljemo na klopi v parku. To je misel, imeti vojske vaje ravno v teh solčnih dneh! Potem pa naj se človek odpočije! Samo razburjati in jeziti se mora. No, potlej pa pravijo: spoznavaj svojo domovino!"

Nadaljnje zgovornosti tega gospoda me je rešil sprevednik. Pokazalo se je, da je razburjen gospod sedel povrh še v nepravilni vlak in da se pelje ravno v nasprotno smer.

Na prihodnji postaji sem prestopila in bila vesela, da zapuščam ta strašni kupe, v katerem se je soparni vročini pridružilo še toliko slabih človeških lastnosti. In to je bil samo majhen odlomek vsega tistega, kar se godi v vlakih. Zakaj se ravno v vlaku izpozablja celo ljudje dobrega vedenja? Kaj je drugim mar, ali ste našli v mestu prenočišče? Zakaj naj poslušajo ljudje, ki se peljejo v službo ali na dopust, kričanje tujih raznežencev? Takih "zakaj-ev" je sto in sto.

Svež med učinkuje na močnejše kakor razredčen med, ki ga uporabljamo za uničenje bakterij, ker je že dalj časa in se je v njem stvorila razkroja večja množica kličov. Tudi kuhan med tako dobro uniči bakterij kakor surov. V čina torej počitno škoduje teh snovi.

Ce gre v resnici za nekakšnje neznane sestavine, bodi le pokazali nadaljnji poskusi. Potlej se bo najbrže posredno, nedvomno izvršeno sredstvo proti bakterijam natančneje študirati in morebiti tudi kemsko razčleniti. Vsekako se imamo pa zahvaliti čebelar za novo, ravno zdravilo; tako je ravno ljivo, zakaj se je med kot mazilo za rane tako dobro izkazal, da največji sovražniki ran so bakterije, ki pridejo v rane zunaj.

Med v zdravilstvu

Med v zdravilstvu

Med v zdravilstvu

Med v zdravilstvu

Med v zdravilstvu

Med v zdravilstvu

Med v zdravilstvu

Med v zdravilstvu

Med v zdravilstvu

Med v zdravilstvu

Med v zdravilstvu

Med v zdravilstvu

Med v zdravilstvu

Med v zdravilstvu

Med v zdravilstvu

Med v zdravilstvu

Med v zdravilstvu

Med v zdravilstvu

Med v zdravilstvu

Med v zdravilstvu

Med v zdravilstvu

Med v zdravilstvu

Nova žena

Odlomek iz knjige Angele Votetove:

SPOIL IN USODA. I. DEL.

Kakor so v preteklosti družbene razmere sooblikovale žensko usodo, tako zasledimo tudi danes njihov vpliv v vseh odtenkih njenega življenja, čeprav bi bilo napačno pripisovati vse te goibe in radosti življenja zgolj socialnim činjenicam. Toda nepobitna resnica je, da možnost zunanje razmaha močno vpliva na vsakega človeka; lahko ga mogočno razgiblje in neskončno obogati, lahko pa ga tudi docela ohromi. To nam dokazujejo pri-

meri iz zgodovine in iz vsakdanjega življenja. Človeški rod je prišel z novimi odkritji v zunanjem svetu do novih duhovnih spoznanj...

Resničnost tega dognanja nam potrjuje zlasti življenje ženske. Njena podrejenost, njena navezanost na štiri stene domače hiše ter njena brezpravnost v javnem življenju so v mnogih pogledih izmaličile njenega duha in zavrlje njen celotni razvoj. V solah so vzgajali zlasti ženske iz boljših rodbin preračunano za "skibi" spol. Slabotnost, nesamostojnost in brezmočnost so pomenjale toliko kot pristna šepkost; krepko telo in bister um sta bila pa "neženska" in zato

nezaželjena. Kakršna je bila vzgoja, taka je bila tudi usoda teh deklet. Nebogljenine in nesamostojne so prišle izpod okrilja staršev v varstvo moža, ki je imel nad njimi skoraj neomejeno oblast. Tedaj je bil med možem in ženo usoda še ogromen prepad, ki se je pa zmanjševal s spremembo socialnih razmer.

Socialne razmere, ki so spremenile ženin položaj, so močno razgibale tudi njeno duševnost. Bila je prisiljena, da se je postavila gospodarsko na lastne noge, s tem pa se je izpremenil njen odnos do življenja, do dela, do delovne zajednice, do občestva.

Razumljivo je, da vsa ta razgibanost in nove razmere, ki so